

Temps era temps

La del 52, la Generació d'Or

Dimecres de la passada setmana va haver-hi un acte d'homenatge a la memòria de Manuel Perez Bonfill, en complir-se un any de la seua mort. Prop de dos centenars de persones es van aplegar al carrer Hemingway, vora el refugi antiàeri de la Guerra Civil, per a escoltar textos de l'homenatjat i altres de creadors de la literatura universal acompanyats d'aportacions musicals.

Josep Bayerrí Raga,
periodista

La tardor del 2002, quan era vocal de Cultura a la Junta del Centre del Comerç, vaig promoure la commemoració del mig segle de la creació de la revista *Geminis* (1952-1962). Bàsicament foren cinc actes consecutius d'homenatge als components més significatius d'aquella generació tots ells nascuts a l'entorn de la tercera dècada del segle passat: Manuel Perez Bonfill (1926); Jesús Massip Fonollosa (1927); Gerard Verges Princep (1931, Zoraida Burgos Matheu (1933) i Ricard Salvat Ferré (1934). Salvat (+2009), Vergés (+2014) i Pérez (+2018) ja no son amb nosaltres. Massip i Zoraida mantenen el testimoni actiu i són objecte de permanent veneració. Tots ells començaren la seua tasca coincidint amb l'aparició de la revista *Geminis*; joves de la immediata pos-

guerra compartint la voluntat de crear un marc cultural propi allunyat del localisme provincial, amb projecció cosmopolita identificada amb el seu temps, acurada sensibilitat creativa, treball rigorós, decidit compromís polític amb la realitat nacional de Catalunya i l'aposta per la llibertat durant anys de repressió física i moral. Ells, amb altres com Matias Ballester, Francesc Gas Carpio, Tomas Forteza i Carmel Biarnes des d'Ascó integren la nissaga que molts considerem la "Generació d'Or" de la literatura de les Terres de l'Ebre, a la qual es podria afegir l'excepcional Jesús Moncada (1941-2005), tot i que per edat i per identitat territorial ja no pertany a aquesta generació.

Cap va obtenir el reconeixement que mereixien al seu moment. Fou necessari que la Generalitat de Catalunya els situés a la galeria dels immortals amb la Creu de Sant Jordi (Salvat, 1996; Vergés, 1997; Moncada, 2001; Pérez Bonfill, 2010; Mas-

L'acte d'homenatge a Manuel Perez Bonfill va permetre el retrobament entre autors locals de diferents generacions.

sip, 2015; per a quan Zoraida?), perquè la seua terra els comencés a atorgar els honors que se'ls havia escatatim durant la dictadura i els primers anys de l'anomenada transició democràtica. Fou una llàstima perquè ni tan sols van merèixer la nominació honorífica de "Cronista de la ciutat", tot i estar vacant (i encara ho està...) des de la mort de Manuel Be-guer (1959-1970), continuador en el càrrec d'Enrique Bayerrí (1941-1958), Francesc Mestre Noé (1923-1940), Federico Pastor Lluís (1912-

1923) i el canonge Ramon O'Callaghan (1894-1911). Tots escriptors locals de la generació de principis del segle XX majoritàriament identificats amb el conservadorisme tortosinista amb altres referents com Verges Pauli, Moreira Ramos, l'arquitecte Abril i el canonge Matamoros. Tots ells gaudien de la protecció del poder, contraposats amb l'esperit de llibertat dels seus coetanis Josep Cid Mulet, Bladé Desumvila, Sebastià Juan Arbó i els sacerdots Tomàs Bellpuig i Joan Baptista Manyà, durant

molts d'anys condemnats a l'ostracisme

A l'homenatge del 2002 a què feia esment, l'obra dels cinc fou glossada per autors destacats de la creació literària d'aleshores: Manel Ollé, Albert Roig, Cinta Massip, Emili Rosales, Mercè Lleixà, que, amb noms com Andreu Carranza, Baltasar Casanova, Xavier Garcia, Francesca Aliern, i els historiadors Ramon Miravall i Josep Sánchez Cervelló amb Cinta Margalef, entre altres, esdevenen la generació de postguerra que començaren a escriure amb normalitat quan el franquisme començava a quedar enrere.

L'acte del passat 19 de juny permet intuir la que pot ser la darrera generació, l'actual emergent, de la cultura literària tortosina (ara està de moda dir-ne "ebrenca"), amb noms com Jesús Tibau, Emigdi Subirats, Ernest Redó, Lluís Martin Santos, Miquel Esteve, Tomas Camacho, Marta Rojals, Enric Carbó, a més dels estudiosos de la història i l'antropologia local com Emeteri Fabregat, Albert Curto, Roc Salvadó, Joan Hilari Muñoz, Lluís Margarit, Núria Menasanch, Carles Castellà..., i els més joves que empenyen amb força. Però, tot això és una altra qüestió; que està encara massa a prop. ■